

Täysistunto

Torstai 16.4.2020 klo 16.03—17.04

2.9. Suullinen kysymys WHO:n rahoituksen turvaamisesta (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 59/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

Keskustelu

16.52 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Koronapandemia on globaali kriisi, joka voidaan lopulta ratkaista vain toimivalla kansainvälisellä yhteistyöllä. Yhdysvaltain presidentti Trump on ilmoittanut maansa vetävän rahoituksensa pois Maailman terveysjärjestö WHO:lta. Päätös on lyhytnäköinen ja vastuuton. WHO:n koordinoima kansainvälinen yhteistyö tautien leviämisen torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi [Vilhelm Junnila: Hyvä päätös!] on arvokasta, ja se tukee erityisesti maailman haavoittuvimpia maita. Tämä lovi WHO:n budjettiin heikentää sen toimintakykyä ja voisi maksaa ihmishenkiä taistelussa globaaleja pandemioita vastaan. Suomen hallitus onkin toiminut esimerkillisesti ilmoittaessaan lisätuestaan WHO:lle. Myös Euroopan unionin on syytä kantaa vastuuta. Kysynkin nyt: mitä hallitus tekee edistääkseen EU:n vastuunkantoa WHO:n rahoituksen ja toimintakyvyn turvaamiseksi?

16.53 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme moninkesistä kansainvälistä yhteistyötä, sillä esimerkiksi juuri pandemiat eivät tunne valtioiden rajoja, vaan ne pyyhkäisevät maailmalla piittaamatta rajoista. Sen vuoksi me tietenkin tarvitsemme yhteistyötä, ja sen vuoksi Suomi on päättänyt korottaa omaa maksuosuuttaan WHO:lle 5,5 miljoonaan euroon tästä nykyisestä. Eli tänään hallituksen istunnossa, valtioneuvoston istunnossa, olemme tästä päättäneet, ja vielä huomenna tulee tästä päätös, eli voisimme tehdä täydentävän esityksen nyt käsittelyssä olevaan lisätalousarvioon, jolla sitten tätä rahaa saadaan ohjattua pikaisesti WHO:lle. Tietenkin meillä niin sosiaali- ja terveysministerit EU:ssa kuin ulkoministerit EU:ssa ovat tätä asiaa käsitelleet ja käsittelemässä, ja on ehdottoman tärkeää, että kaikki maailman maat sitoutuisivat vahvasti moninkeskiseen kansainväliseen yhteistyöhön [Puhemies koputtaa] ja pyrkisimme yhdessä vahvistamaan näitä organisaatioita, joista me kaikki olemme riippuvaisia.

16.54 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tänään oli Saksan ja Ranskan ulkoministerien johtama kokous, jossa multilateralismin ystävät keskustelivat myös tästä WHO:n rahoituksen lisäämisestä, ja näyttää siltä, että hyvin monet eurooppalaiset maat ovat nyt tekemässä samanlaisia päätöksiä kuin Suomi, eli min hin pääministeri viittasi, lisäämässä WHO:n rahoitusta tälle vuodelle. Jo hyvin monissa eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2020 vp

rooppalaisissa puheenvuoroissa on tuotu esiin se, että koronaepidemia ei ole voitettu, ennen kuin se on voitettu maailman köyhimmissä maissa, ennen kuin se on voitettu Afrikassa, josta ei sitten tulisi sitä toista aaltoa tai kolmatta aaltoa tai neljättä aaltoa tänne, ja siihen tarvitaan WHO:ta ja siihen tarvitaan YK:ta. Nyt monet köyhimmat maat ovat tilanteessa, jossa, jos tulee terveyskriisi ja sitä seuraava talouskriisi, tulee hallintokriisi, hallinnot saattavat luhistua ja on entistä vaikeampi hoitaa näitä terveyskysymyksiä. Tämänkin vuoksi YK:n tukeminen tässä tilanteessa on erittäin tärkeää.

16.55 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä tähän suojainasiaan. Alussa te, hallitus ja teidän virkamiehenne, vakuutitte, että suojaimet tulevat riittämään — suojaimet tulevat riittämään. Eivät ole riittäneet. Minulle tulee koko ajan viestejä kentältä huolestuneilta hoitajilta, vanhuksilta ja heidän omaisiltaan: suojia ei ole, vaikka esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Kirsi Varhila (SDP) lupasi, että suojia riittää hienosti — siis suojia riittää hienosti.

Arvoisa herra puhemies! Vanhukset ovat suurin riskiryhmä, ja sen lisäksi myös hoitajien joukossa on riskiryhmään kuuluvia. Sosiaali- ja terveysministeri Pekonen, miten voidaan antaa hoitajille työmääräyksiä, jos ei ole riittävästi suojaimia tarttuvaa tautia vastaan? Työnantajallahan on työsuojeluvelvoite, [Puhemies koputtaa] joten miten se käy yhteen tähän, [Puhemies koputtaa] että suojaimia ei ole. — Kiitos.

16.56 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta tähän alkuun, että meidän, Suomen, materiaallinen varautuminen on ollut kansainvälisesti vertaillen hyvä. Me olemme varautuneet tähän pandemiaan meidän olemassa olevan pandemiasuunnitelman mukaisesti ja me olemme ottaneet huomioon tässä varautumisessa kentällä olevan suojamateriaalin tason ja siihen yhteenlasketuna tietysti Huoltovarmuuskeskuksen suojamateriaalin tason. Mutta on aivan selvää, että tällaisen pandemian aikana Huoltovarmuuskeskuksen varastoja on päivitettävä jatkuvasti, ja me aloitimme tämän varautumisen näiden suojamateriaalien osalta Huoltovarmuuskeskusta täydentäen jo helmikuussa. Ja kuten totesinkin, niin markkinoilta näitä suojavarusteita on ollut hankala saada silloin helmi—maaliskuussa, mutta nyt onneksi markkinat ovat auki ja saamme täydennettyä varastoja, kuten tällä viikolla on tapahtunut. Me todella [Puhemies koputtaa] tarkkailemme päivittäin suojavarusteiden riittävyyttä meidän maakunnissa ja pyrimme toimittamaan näitä maskeja kaikkialle Suomeen. Tällä hetkellä näitä maskeja riittää, ja jos [Puhemies koputtaa] ei riitä, niin niitä lähetetään maakuntiin lisää Huoltovarmuuskeskuksesta.

16.57 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annoin eduskunnalle pääministerin ilmoituksen epidemiaan varautumisesta 27. helmikuuta, ja siinä yhteydessä totesin seuraavaa: ”Materiaalinen valmius muun muassa suojainten osalta on tarkistettu, ja vaikka lisävarusteita tarvitaan, niin tilanne on parempi kuin monissa Euroopan maissa.” Ja näin se on. [Petteri Orpo: Huono!] Me olemme tilanneet lisää materiaaleja, koska tämä tilanne on tarkistettu ja niitä on tarvittu lisää, niitä tarvitaan yhä. Mutta jos me teemme kansainvälistä vertailua tai vertailua Euroopan sisällä, niin Suomi on ollut paremmin varautunut kuin moni muu maa.

Itse ajattelen näin ja varmasti uskon, että moni muukin tässä salissa ja yhteiskunnassa ajattelee niin, että me emme voi jäädä riippuvaiseksi vain tästä kansainvälisestä tuotannos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2020 vp

ta, vaan me tarvitsemme nyt kotimaista tuotantoa pikaisesti, koska emme voi luottaa siihen, että nämä tuotantokanavat muualta [Puhemies koputtaa] maailmasta Suomeen pysyvät auki. [Puhemies koputtaa] Sen vuoksi me nyt tarvitsemme tämän kotimaisen tuotannon erittäin nopeasti käyntiin, ja tätä työtä on tehty.

16.59 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta suositteli kasvomaskien käyttöä julkisilla paikoilla liikuttaessa. Pääjohtaja perusteli näkemystään sillä, että tartunnan saaneista myös oireettomat levittävät tautia. Maskeja käyttämällä tartunnan saaneet voisivat siis suojata kanssaihmissä uusilta tartunnoilta. Nyt sitten taas muut viranomaiset ovat antaneet täysin päinvastaisia ohjeita siitä, että maskeja ei tarvitsisi käyttää. Olisiko aika nyt sille, että hallitus ottaisi tästä asiasta ja ongelmasta kopin ja selvittäisi, kuinka kansalaiset voivat nyt osallistua tämän taudin leviämisen estämiseen omalta osaltaan: käyttääkö maskeja kaduilla ja kaupoissa vai kulkeako ilman maskia? Kansalaiset varmasti mielellään osallistuvat näihin talkoisiin ja tekevät yhteistyötä, mutta tarvitaan selkeitä ohjeita. Mikä on hallituksen linja tässä kysymyksessä?

17.00 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kopra totesikin, asiantuntijoiden keskuudessa on erimielisyyttä siitä, tulisiko terveiden ihmisten käyttää suojamaskeja arjessaan. Tällä hetkellä THL, WHO ja Euroopan tautivirasto eivät ole kuitenkaan suosittaneet oireettomia henkilöitä käyttämään näitä suojamaskeja, eikä siksi myöskään hallitus tai sosiaali- ja terveysministeriö ole tällaista suositusta antanut. Mutta terveysviranomaiset samoin kuin hallitus ja myöskin sosiaali- ja terveysministeriö seuraavat myös tätä tilannetta jatkuvasti tarkkaan, ja mikäli nyt uutta tutkimusnäyttöä tai -tietoa tulee, voimme luonnollisesti myöskin muuttaa meidän suosituksemme. Me perustamme kuitenkin meidän toimintamme näiden asiantuntijaorganisaatioiden virallisiin linjauksiin. Haluan kuitenkin huomauttaa, että me emme myöskään kiellä käyttämästä maskia, mutta virallista suositusta emme ole antaneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä lopuksi aiheen tänään esille nostanut edustaja Huru.

17.01 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jotta suojavarusteiden hankintaketjut saataisiin toimimaan ja vastaavilta ongelmilta välttyttäisiin tulevaisuudessa, on tärkeää, että hallitus ottaa johtajuuden hankintaprosesseissa. Sen sijaan, että jokainen hankintaporras tekisi omat virheensä, on parempi asioida ainoastaan luotettaviksi todettujen yhteistyötahojen kanssa ja tarkistaa tavara jo ennen sen lennättämistä Suomeen.

Lukuisat suomalaisyritykset toimivat Kiinassa ja ovat tarjonneet apuaan jo nyt pieleen menneissä hankinnoissa, mutta siihen ei tartuttu. Koska ministeri Pekonen ei osannut vastata, kysyn nyt vielä kolmannen kerran työministeri Haataiselta: onko Huoltovarmuuskeskusta kehoitettu käyttämään muita hankintakanavia kuin yleisesti käytössä olevia? [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastaus, kiitos!]

17.02 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä kerran: Ministerit eivät puutu hankintamenetelmiin. Huoltovarmuuskeskus toimii itsenäisenä laitoksena. He toimivat siellä Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen antamien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2020 vp

ohjeistusten mukaisesti ja he käyttävät niitä kanavia, jotka itse oman ammattitaitonsa mukaan katsovat parhaiksi, ja siihen operatiiviseen toimintaan ministerit eivät puutu. Sen sijaan ministeriöstä on annettu hankintatoimintaan tukea eli resursseja, henkilötyövuosia, jotta he selviytyisivät paremmin siitä tehtävästä. Siitä huolimatta nämä huolimattomuudet ovat siellä tapahtuneet, ja nämä kaksi kauppaa, joissa epäselvyyksiä on, ovat nyt tarkan selvityksen alaisena Huoltovarmuuskeskuksessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.